

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt II. Via purgativa supernaturalis frequentiùs à gratia sensibili (quæ
mirabilis compunctionis est causa efficiens) initium sumit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

des lacrymarum veluti rivulos ab oculis fundens, videri statim corruunt. Idem ferè de ceteris Apostolis à Christo vocatis in Evangelio legimus: hi enim audita Christi Domini voce, ita interiori fere illustrata, & ad ejus amorem allecti, ut continuo relictis rebus eum fuerint secuti.

Et quoniam admirabilem hujusmodi vocationis efficaciam comprehendere nequibant perfidi illi heretici Porphyrius & Julianus, credere non poterant, Apostolos ita promptè ad primam Christi Domini vocationem accurrisse. Similes quoque fuerunt multorum Martyrum vocationes, qui, vis à eorum qui cruciabantur in suis tormentis constanti, vel ad sanctas illorum in mediis carnificum cruciatibus admonitiones, subito compuncti seipsos tortoribus pro vera Christi fide exanimandos præbuerunt. Idem quoque legimus de multis Confessoribus & Anachoretis, qui ex lectione, vel sacri Evangelii auditione desuper illustrati, sine ulla tergiversatione in vastam eremum, relictis omnibus, secesserunt, ut ibi liberiùs rerum divinarum contemplationi vacarent.

Varii autem sunt ejusmodi vocationum modi nonnumquam enim DEUS extraordinariis quibusdam signis uritur, vel supernius apparitione, ut contigit in S. Pauli conversione, vel certè corporali aut imaginaria sui manifestatione: quandoque exteriori & interiori locutione animas ad se allicit. Frequentior autem vocandi modus est, per repentinam intellectus illustrationem, & voluntatis inflammationem, aliquando immediate per seipsum sine ullo rei exterioris concussu; aliquando per aliqua sacre Scripturæ verba, vel aliquam libri spiritualis lectionem, qualis fuit conversio Eunuchi Candacis Reginae, Act. 8. ex lectione Prophetiæ Isaie, & illorum duorum Nobilium magni illius Africani Equitis Potitiani amicorum, ex lectione Vitæ sancti Antonii Abbatis, qui, (ut refert S. Augustinus lib. 8. Confess. cap. 6.) mirabilem & instantaneam experti sunt hominis interioris mutationem: quorum subitanea vocatio tantum apud ipsum potuit, ut de illa quemdam amicum nomine Alipium alloquens cap. 8. totus in seipso turbatus, in hæc verba prorumperet: *Quid patimur? quid est hoc? quid audis? Surgunt indocti, & calum rapiunt, & nos cum doctrinis nostris sine corde, ecce ubi volutamus in carne & sanguine. Dixit hoc, & turbidus parturitione novæ vitæ intravit in quemdam hortum ibi forè vicinum, ubi sub quadam fici arbore prostratus, dimisit habenas lacrymis, ac post multam cordis afflictionem ad vocem cujusdam crebris repereantis. Tolle lege, Tolle lege (ut ipse cap. 12. narrat) arripuit codicem Apostoli, aperuit, & legit in silentio Capitulum in quod primum coniecit oculos; quo perlegeto, quasi luce secuti, aris infusa cordi illius, omnis dubitationis tenebræ diffugerunt, ita ut rebus terrenis omnino abdicatis, se totum DEI servitio traderet.*

Solet quandoque etiam DEUS nonnullos per Concionatorum verba emollire, sicut legimus de quibusdam, qui audito DEI verbo tantum dolorem de peccatis suis conceperant, ut antequam concilio finiretur, præclusis præ nimio dolore spiritibus deficerent, animam exhalarent.

Dicitur autem ejusmodi vocatio supernaturalis, non quòd aliæ, quibus peccatores à DEO ad penitentiam excitantur, non sint etiam supernaturales: sed quia fit modo quodam magis su-

pernaturali & divino, tum ob repentinam & quasi improviam cordis nostri ad DEUM conversionem, tum quia clariùs illustratur intellectus, & multò efficacius inflammatur voluntas. Solet tamen DEUS semper ad animas nostras per intellectus janua introire, magnam illi desuper lucem communicando, cujus radius illustratus, vel divinorum beneficiorum multitudinem & magnitudinem agnoscat, ac in gratiarum actionem se totum DEO illorum largitori rependat; vel certè sui ipsius cognitioni, ac suorum defectuum considerationi attentius vacet, & divinæ justitiæ rigorem perhorrescat; vel denique ut gustet & videat quàm suavis sit Dominus, & qualiter jugum Christi suave sit, & onus ejus leve.

Hi sunt vocationum modi, quibus divina Majestas animas nostras ad se convertit, & de vasis iræ & interitus, vasa misericordiæ & salutis, quando & quibus vult, juxta suum beneplacitum efficit. Ex quibus taliter vocatis, aliquæ quidem recepti beneficii faciliè immemores, à DEO ad pristinas mundi vanitates, tamquam ius ad volutabrum, turpiter revertuntur: aliæ verò divinæ vocationi, quantum in ipsis est, correspondentes, in accepta primitus gratia feliciter perseverant. Quia autem ejusmodi animæ, ita specialiter à DEO vocatæ, navigant per procellosum mare hujus mundi innumeri periculis ac latrunculis undequaque circumseptum, quantum multæ naufragium faciunt, paucissime verò ad optatum salutis portum perveniunt; conabimur illas inter tot pericula ab omni naufragio immunes, præviâ facie Scripturæ lucernâ, ac communi sanctorum Patrum doctrinâ, præservare, & illas inter omnes difficultatum scopulos feliciter ab ipsi viæ purgativæ initis usque ad viæ unitivæ portum dirigere.

CAPUT II.

Via purgativa supernaturalis frequentius à gratia sensibilis (quæ mirabilis compunctionis est causa efficiens) initium sumit.

QUAMVIS non rarò divina bonitas timore homines ad se trahere soleat, juxta illud Prophetiæ, *Domini mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit*: in via tamen purgativa supernaturali frequentius Electorum animas sensibilis quædam gratia allicere consuevit. Hujus autem sensibilis gratiæ nomine, etiam lucem quamdam, amorem, ac voluptatem quasi sensibilem comprehendimus; quia tam lux, quàm amor sive delectatio, à parte inferiori, quæ sensibilis est, percipitur & gustatur. Sensibilis præterea gratiæ nomen extendimus ad omnem amorem seu delectationem, quæ externis vel internis sensibus sentitur, sive sit devotio, sive voluptas, seu internæ aliæ dulcedines, quæ recipiuntur, & quibus homo fruitur in inferioribus animæ viribus; ad omnes denique perceptiones objectorum sensuum externorum, quando supernaturaliter & supra nostras vires fiunt: ut quando exteriori auditu musica, aut fragrantia odoratu percipitur, vel si contingat Christum Dominum, vel quempiam Sanctorum oculis corporeis videri.

Hac igitur sensibili gratia, divina voluntas plenius ac perfectius seipsam creaturæ rationali communi-

peritus-
ralis, &
quam ob
causam

Quod
per sensi-
bilem
gratiam
intelli-
gatur,

municare desiderans, eam quam ad maiorem sanctitatis gradum destinauit, uberius excitat, & suo tangit lumine, ut hac ratione ad centrum suum, nempe ad intimam cum DEO unionem introducat. Et quia in nobis, ut superius annotavimus, sunt tres portiones, sive homines, sensivus, rationalis, & spiritalis; DEUS, qui cuncta suaviter disponit, regulariter incipit a sensu, disponendo hominem secundum sensitivas & inferiores vires, ut paulatim fiat capax ineffabilis huius & altissimae unionis.

Primum enim divina gratia adinstat rivuli in inferiorem hominis partem sensitivam influit, excitans & stimulans hominem, ut toto corde totisque viribus se ad divinam cum DEO erigat unionem, ideoque inchoat ab inferiori homine & sensitiva portione: quia prius oportet has vires sive potentias preparari, & charitatis igne purgari, quam homo ad superiorum vitium exercitium possit pervenire. Quare sicut sol oriens Occidentalem plagam mox illuminat, & cuncta calore suo vivificat & fecundat: ita Sol iustitiae in suprema animi parte (ipsius scilicet essentia) per gratiam inhabitans, inferiorem & quasi Occidentalem regionem, nempe sensitivam partem, sua luce illuminat & accendit, & mira spiritualium deliciarum voluptatum irrigat ac fecundat.

Gratiae
huius
effectus.

Huius divinae gratiae sensibilis, praecipue illius divinae illustrationis, qua regio ista Occidentalis supernaturaliter illustratur ac mirabiliter inflammatur, effectus, est intima ac ardens peccatorum compunctio. Spiritus enim sanctus, medio Intellectus ac Sapientiae dono animae infuso, antea vitae turpitudinem ac propriorum peccatorum gravitatem tam efficaciter animae representat, ut subito ad veram peccatorum detestationem & odium excitetur. Haec salutaris peccatorum compunctio debet esse quotidianum vitae purgativae studium, & assidua exercitatio. Haec verò (ut inquit D. Gregorius Homil. 22. in Ezechiel.) compunctio alia est qua per timorem nascitur, alia qua per amorem. Hanc autem utraque supernaturali modo in hac via exerceri solet; aliquando enim ex antea vitae peccatorum memoria, anima recens conversa mirabiliter compungitur; aliquando autem ex sola divinorum beneficiorum reminiscencia, aut solo DEI amore, perfecta compunctionis gratia ei a DEO infunditur.

Super-
naturalis
com-
punctio-
nis effe-
ctus.

Tres autem huius supernaturalis compunctionis effectus plane diversi a Cassiano Collat. 9. cap. 27. enumerantur. Quemadmodum verò (inquit) vel quibus modis ista ipsa compunctiones de intimis animae conclavibus proferantur, non minoris difficultatis est indagare. Frequenter enim per ineffabile gaudium & alacritatem spiritus, saluberrima compunctionis fructus emergit, ita ut etiam in claustris quosdam intollerabilis gaudii immensitate prorumpat, & cellam vicini iucunditas cordis & exultationis penetret magnitudo. Numquam verò tanto silentio mens intra secretum profunda taciturnitatis absconditur, ut omnem penitus sonum vocis stupor subita illuminationis includat, omnesque sensus attonitus spiritus vel contineat intrinsecus, vel emittat, ac desideria sua gemitibus inenarrabilibus effundat ad DEVM. Interdum verò tanta compunctionis abundantia ac dolore suppletur, ut alias eam digerere, nisi lacrymarum evaporatione non possit. Haec Cassianus,

Hi verò effectus compunctionis non solum in incipientibus, sed etiam in proficientibus inveniuntur. Qui autem praecipue ad viam purgati-

vam reducuntur, sunt pia lacrymarum proffusio in DEUM commissis effusio. Sunt autem lacrymae, compunctionis comites: ac quemadmodum compunctio, de qua loquimur, supernaturali modo a Spiritu sancto, medio Sapientiae dono, dimanat; ita & lacrymarum effusio est gratia donumque peculiare ejusdem Spiritus sancti. Quam quidem gratiam S. Augustinus lib. Medit. cap. 36. obnoxii a DEO postulabat, dicens: Rogo te per illas benignissimas tuas lacrymas, & per omnes miserationes tuas, quibus mirabiliter nobis perditum subvenire dignatus es, da mihi gratiam lacrymarum, quam multum desiderat & appetit anima mea: quia sine dono tuo non possum habere eam, sed per Spiritum sanctum, qui dura peccatorum corda molitur, & ad pietatem compungit.

Et intra eandem petens gratiam, inquit: Da mihi irriguum superius, & irriguum inferius, ut sint mihi lacrymae meae panes die ac nocte, effusae in conspectu tuo per ignem compunctionis holocaustum pingue et medullatum, mater totius in ara cordis mei, et tamquam pingue holocaustum assumat ubi in odorem suavitatis. Da mihi fontem irriguum et perspicuum, in quo lavetur absque illud inquinatum holocaustum. Tribue mihi gratiam lacrymarum, praecipue ex multa dulcedine amoris tui. Haec Augustinus.

Nec incongrue per irriguum (superius, lacrymarum compunctionem a DEO celitus datam; perque irriguum inferius, lacrymarum donum nostra quidem industria & labore, non tamen sine speciali DEI gratia concessum intelligi potest. Hanc lacrymarum & salutis compunctionis duplicem gratiam optime distinxit S. Joannes Climacus Grad. 7. per haec verba: Vidi modum gratias (scilicet lacrymarum) instar sanguinis cum labore effundi, vidi & fontes absque labore proficere. Sicut creatura motum ex se gignit, namque vero aliunde suscipit: ita de compunctione quoque sentendum est. Quoties anima mihi etiam curantibus, vel studioso operantibus nobis, in lacrymarum compunctionis secreta excitata, in solo siletio requieverit, curamus suscitare: DEVS enim non vocatus advenit, spemque divini amoris & refrigerii, piarum lacrymarum aquas nobis clemens porrigit, quibus delectantur scelera chirographi nostri. Serva eam ut papillam oculi tui, donec sponte abeat. Longe enim major huius compunctionis vis, quam ejus quam studio nostra & labore acquisivimus. Haec Climacus.

Haec sunt lacrymae, de quibus hic agimus, quae tyroibus spiritualibus a DEO liberaliter infundi solent. Haec fuerunt B. Petri lacrymae, Luca 22. post trinam Christi negationem, quando egressus foras fleuit amarè. Tales fuerunt poenitentis Magdalenae lacrymae, cui dimissa sunt peccata multa, (Luc. 7.) quoniam dilexit multum. De qua optime Petrus Chryzologus: Venit satisfactura DEO, non homini placitura cum denuit. Venit pietati illa, non voluptati exhibitura convivium. Denique & poenitentia ponit mensam, ferula compunctionis apponit, pacem doloris inserit, porum lacryma temperat in mensura, & ad delicias delectat rotas, rotam pulsat cordis sui & corporis sui symphoniam, organi plantatum clamorem, citharam per suspiria longa modulatur, gemitus aptat in fystulam; & dum peccata ipsam conscientiam arguens saepe percutit, facit placitura DEO cymbala personare; dumque taliter apporat divinum oculis cibos, rotas misericordiae sopias sic reparat. Haec Chryzologus.

Animae verò viam DEI spirituale ingrediendi, ac lacrymas pro propriis peccatis effundere ani-

hærenti, non statim conscendere ad sublimiora exercitia datur, neque ad osculorum manus, aut oris, nisi prius Christi pedibus cum eadem peccatrice Magdalena lacrymans adhæserit, aspirare licet. Non tamen (inquit Bernardus serm. 3. in Cant.) affertur ad os serenissimi sponsi, sed ad pedes severissimi Domini mens pavida jaceat. & cum Publicano terram tremens non calum afficiat, ne confusa in luminaribus cæli facies affluat tenebris, opprimatur à gloria, atque insolitus reverberat a splendoribus Majestatis, denique rursus cecitate caliginis obvolvatur. Non tibi, o quacumque talis es anima, non tibi ille locus vilis aut despicibilis videatur, ubi sancta Peccatrix peccata deposuit, induit sanctitatem. Miraris quam arte id potuerit, vel quibus obtinuerit meritis? paucis accipe. Flevit amare, & de intimis visceribus longa suspiria trahens, salutaribus intra se succussa singultibus, selles humores evomuit. Cælestis medicus celeriter subvenit, quia velociter currit sermo ejus. Hujus ergo B. Penitentis exemplo prosternere & tu, o misera, ut desinas esse misera, prosternere & tu in terram, amplectere pedes, placare oculos, riga lacrymis, quibus tamen non illum lavas, sed te, & has una de grege consularum, quæ ascendunt de lavacro, ita sanæ, ut suffusum pulvere ac maxore vultum non ante susfolle-re audeas, quam audias & ipsa: Dimittuntur peccata tua: quam audias: Consurge, consurge captiva filia Sion, consurge, excutere de pulvere. Hæc Bernardus.

Quam
sic ne-
cessaria
proprie
vilitatis
cogni-
tio.

Ex hac demum saluari & lacrymosa compunctione, quæ ex infuso veritatis lumine habitantibus in regione umbræ mortis descendit, vera sui ipsius cognitio, peccati displicentia & horror emergunt: nam quod DEUS ea qua diximus vocatione ad se trahit, non solum replet dolore, compunctione, & gemitu, facitque uberius lacrymas fundere, sed etiam propriæ vilitatis cognitionem parit. Cognitio enim sui ipsius, est prima regio, in qua anima, quæ ad tertium cælum, hoc est divinam unionem, ascendere cupit, commorari debet, ut erodit Richardus lib. 3. de Contemplatione cap. 6. sequentibus verbis scriptis: Nihil recte estimat, qui seipsum ignorat. Nescit quàm sub pedibus suis omnis mandana gloria jaceat, qui conditionis suæ dignitatem non pensat. Nescit omnino, nescit quid de spiritu Angelico, quid de spiritu divino sentire debeat, qui spiritum suum prius non cogitat. Si nondum idoneus es intrare ad te ipsum, quomodo ad illa rimanda idoneus eris, qua sunt intra vel supra te ipsum? Si necdum dignus es intrare in tabernaculum primum, qua fronte presumis intrare in tabernaculum secundum, hoc est, in Sancta Sanctorum? Si nondum moliri potes gressus altos, ut cum Domino IESU, vel saltem cum Moyse ascendas in montem excelsum, qua presumptione paras volare in cælum? Prius redi ad te, quàm rimari presumas qua sunt supra te. Et iterum infra: Si ergo cupis evolare usque ad secundum, seu etiam usque ad tertium cælum, sit tibi transitus per primum. Spiritus siquidem omnia scrutatur, etiam profunda DEI. Si ergo & tu scrutari paras profunda DEI, scrutare prius profunda spiritus tui. Hæc Richardus.

Hanc sequitur odium sui ipsius. id est, omnimoda pravorum affectuum abnegatio, ac perfecta passionum omnium mortificatio, de qua loquitur Apostolus cum ait: Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Ex hoc præterea sui ipsius odio, oritur fervens desiderium satisfaciendi pro antea vitæ peccatis, omnium carnalium commoditatum abrenuntiatio,

tio, ac tandem efficacissima voluntas Christum in omnibus suis laboribus & angustis imitandi.

Hunc ferè viam purgativam ingredientibus modum sanctus Laurentius Justinianus in Fasti- culo amoris cap. 16. observandum in hæc verba alia antipræscribit: Quamobrem, inter præcipua dona humana salutis necessaria, primum tenere locum infirmitatis propria scientiam definire non vercor. Huic tam quam spirituales pedesque, cordis compunctio, peccatorum confessio, effusio lacrymarum, delictorum emendatio, precum importunitas, mentis innocentia, aliena vita commendatio, extrinseca humilitatio, & cordis humilitas famulantur. Qui in lumine veritatis sui ipsius percepit notitiam, alieni cordis secreta curiose non quarit, neminem judicat, nullum condemnat, nulli injuriæ irrogat, non irascitur, non contradicit, non detrahit, non mentitur, honores non appetit, nescit insulari, non extollitur in naturalibus, neque in donis specialibus elevatur: Propriam quippe non excedens mensuram, potioribus semper dari meretur. At qui suum nescit, ex quotidianis excessibus congregata dispergit, amittit munera gratis accepta, atque frequenter in eos, quos humilis declinat, ruit laqueos. In tenebris ambulans, latentes in corde foreas quomodo intueri valet? Hanc suimet notitiam Prophetæ se habere declaravit, dicens: (Thi. 3.) Ego vir videns paupertatem meam.

Et rursus Cap. 14. tyrones milites ad spiritua- lem pugnam proposito præmio provocat, dicens: Quare si diligenti impeditis affectibus exerceatur studio, & forti perseverantia excolatur, virilem induit animum, magnanimitatis gemma decoratur, & de muliere efficitur vir, atque de anima animus divini utique aptus obsequiis, ac multorum salutis mediocriter profuturus. Non enim ad virtutum conscendit arcem mens adhuc puerilis & debilis, nisi pugnam arripit contra se, & consuetudines evertat noxias, atque spiritaliter dimicandi acquirat usum. Hoc autem sufficienter perficit, si cælesti gratia vore præventâ, consideratione pervigilet, Sanctorum sibi proponat exempla, virtutis immarcescibilem fructum, necessitatem indictam pugnandæ, tentationum supergloriosum triumphum, & præ omnibus laboriosissimum & invictissimum Mediatoris agonem. Istiusmodi considerationibus optime quisquis animatur ad prælium, sed supra modum consummat à victoriæ letatur & exultat in Domino. Non valet inanis & infecundus esse labor, cui Christi miles & amator sapientia pro Domini honore succumbit. Hunc etenim pro stipendio emerita militia imitantur mentis exultatio, spirituale lumen, tranquillitatis imperturbabile bonum, charitatis habitus, virtutum læta possessio, futura felicitatis suavis gustus, & immarcescibilis gloria impredehensibilis spes. Pro his omnibus medullari fruens gaudium, ita præsentis lætitiæ pascitur, ac si nunquam in tentationum certamine defuisset. Spirituali etenim merces divine dulcedinis, mox ut cordis penetralia tangit, pristini maxoris propellit aculeos. Nam & mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora ejus; cum autem pepererit, non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum.

Hæc S. Laurentius.

CAPVT